

**Волинський обласний фонд «Зір»
Волинська обласна організація УТОС
Волинський обласний центр реабілітації
людей з інвалідністю зору**

СУЧАСНИЙ СВІТ І НЕЗРЯЧІ

*Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції
(24-26 вересня 2019 року)*

Луцьк - 2019

Сучасний світ і незрячі: освіта, професійне становлення і соціальна взаємодія // Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (24-26 вересня 2019 року). – Луцьк, 2019. – 226 с.

Пропоноване видання – спроба науковців та практиків висвітлити проблеми становлення особистості з особливими потребами в інформаційному суспільстві, доступності та інклюзії як нової якості життя.

Матеріали збірника стануть у нагоді психологам, педагогічним працівникам, студентам та вчителям-практикам.

Редакційна колегія:

Тулашвілі Ю. Й. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютерних наук Луцького національного технічного університету (м. Луцьк)

Савчук Н. А. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри освітніх, педагогічних технологій Академії рекреаційних технологій і права (м. Луцьк)

Стасюк Л.П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Симончук Ю.П. – голова фонду «ЗІР», представник НАЛІУ у Волинській області, голова правління Волинської обласної організації УТОС, старший вчитель, відмінник народної освіти, заслужений працівник соціальної сфери України

Бабич Н.М.,
старший викладач кафедри спеціальної психології,
корекційної та інклюзивної освіти
кандидат педагогічних наук
Паталаха А.С.,
Прокоп Є.В.,
магістранти I курсу спеціальності Спеціальна освіта
Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини

СУПРОВІД СТУДЕНТІВ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Проблема супроводу здобувачів вищої освіти на сьогодні залишається актуальною для сучасної науки, адже спрямована забезпечити студентам із інвалідністю та/або особливими освітніми потребами належні та обґрунтовані умови для успішного навчання, дружнє середовище для всестороннього розвитку особистості та соціалізації, академічну й технологічну підтримку з метою полегшення доступу до університету як інституції.

Професійний розвиток студентів з особливими освітніми потребами (ООП) є однією з важливих проблем сучасної вищої освіти. Особливого значення набуває отримання знань про студентську молодь з ООП, виявлення особливостей і закономірностей розвитку особистості студента, освоєння нових можливостей і знаходження додаткових ресурсів в організації процесу супроводу майбутнього фахівця [1].

Дослідники зазначають, що супровід передбачає підтримку природних реакцій, процесів і станів особистості (О. Альшаніна, М. Бардієр, О. Козирєва, О. Обухова, І. Ромазан, М. Семаго, Н. Семаго, Т. Череднікова та ін.). Успішно організований супровід, на їхню думку, відкриває перспективи особистісного росту, допомагає особистості увійти в ту «зону розвитку», яка поки ще їй недоступна. Процес супроводу передбачає не «виправлення недоліків і переробку», а пошук потенційних ресурсів розвитку студента з ООП, опору на його власні можливості і створення на цій основі психологічних умов для ефективної комунікації з майбутніми колегами [3; 4; 5].

Обрана тема зумовлена сучасними змінами в освітньому просторі, зокрема, особливостями професійного становлення особистості студента з порушеннями зору в умовах інклюзивної освіти. Питання професійного становлення особистості розглянуто в наукових працях Т. Кудрявцева, Є. Павлютенкова, О. Пехоти, А. Старєвої та інших. Особливостям вищої освіти, професійної підготовки, реабілітації, супроводу осіб з особливими освітніми потребами приділяють увагу такі науковці: М. Деркач, О. Дроботун, І. Зарубіна, С. Кислюк, В. Кобильченко, А. Колупаєва, К. Кольченко, О. Мартинчук, Г. Нікуліна, Н. Софій, П. Таланчук, М. Шульмін та інші. Процес залучення й адаптації студентів означеної категорії до професійної діяльності має свою специфіку, за умови ігнорування якої можуть виникати труднощі у взаємодії викладача і студента, групи студентів тощо [1; 2; 4].

Запорукою успішного навчання студентів з особливими освітніми потребами в Київському університеті імені Бориса Грінченка стало створення центру супроводу здобувачів вищої освіти, діяльність якого передбачає організацію та надання практичної допомоги особам з особливими освітніми потребами, у тому числі з порушеннями зору, у навчанні і професійній підготовці та технічній підтримці навчального процесу.

Стратегія Київського університету імені Бориса Грінченка – забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти всім охочим, незалежно від стану їхнього здоров'я. Саме для цього було створено Ресурсний центр підтримки студентів з інвалідністю.

Організація супроводу передбачає: впровадження інтерактивних технологій у навчальний процес; забезпечення студентів з особливими освітніми потребами адаптивними технічними засобами навчання, пакетами електронних посібників; індивідуальне навчання студентів роботі з комп'ютерною, офісною технікою і програмним забезпеченням тощо [5].

У Ресурсному центрі підтримки студентів Київського університету імені Бориса Грінченка наявне наступне технічне та програмне забезпечення: програми озвучування та збільшення текстів різних електронних форматів для студентів із порушеннями зору; вільний доступ до мережі Інтернет із будь-якого комп'ютера інституту; електронна бібліотека; електронний учбовий портал, який дозволяє без додаткового програмного забезпечення через мережу Інтернет отримати консультацію у викладача, пройти тестування, здати

модульну контрольну роботу, скласти залік, іспит; комп'ютерні класи й аудиторії, обладнані проекційними засобами для відображення електронних документів на екрані; автоматизовані робочі місця для студентів з особливими освітніми потребами в комп'ютерних класах і бібліотеці, обладнані ПК, телефонною гарнітурою, сканером, принтером.

Також у Ресурсному центрі створені комп'ютеризовані робочі місця, які обладнані синтезаторами мови. Зокрема, для студентів із порушенням зору є портативний дисплей Брайля, портативний відео збільшувач 5 дюймів, настільний принтер шрифту Брайля. Студенти мають доступ до адаптивного технічного обладнання для сканування навчальної літератури та її переведення в електронний вигляд, прослуховування аудіозаписів лекцій та створення власних записів із допомогою наявного в центрі цифрового диктофону. Також можна отримати послуги з формування та вдосконалення слухомовленнєвих та когнітивних навичок за допомогою програми «Живий звук».

У центрі є зони тілесно-рухового та психологічного розвантаження. Встановлені «Інтерактивна проекція на підлогу», «Інтерактивні панелі» для поліпшення психоемоційного фону, стимуляції активної фізичної діяльності, психомоторного розвитку та релаксації.

Протягом усього навчання студентів з особливими потребами в університеті є тьюторська та волонтерська підтримка з боку фахівців центру, а саме викладачів кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини та здобувачів бакалаврського та магістерського рівня спеціальності Спеціальна освіта освітньої програми Логопедія. Фахівцями Ресурсного центру підтримки студентів здійснюється спеціальна підготовка викладачів інших кафедр до роботи в інтегрованих групах, проводиться майстер-класи, тренінги з вирішення проблем педагогічної взаємодії зі студентами з інвалідністю.

Сьогодні шляхи вирішення проблем навчання студентів із порушеннями зору в умовах університету вбачаються в практичній реалізації вище зазначених заходів. Розробляючи навчально-методичне забезпечення навчання цієї категорії студентів, необхідно використати досвід країн, які досягнули певного успіху в цій сфері, й адаптувати його до реалій України [4]. Поетапне рішення зазначених проблем супроводу студентів із порушеннями зору в умовах

Київського університету імені Бориса Грінченка дасть можливість отримувати вищу освіту з урахуванням особливостей і потреб, сприяти соціальній справедливості, подолання негативних стереотипів щодо інтеграції окресленої категорії студентів у соціум.

Відтак, вбачаємо необхідним розробити технологію супроводу студентів з порушеннями зору в умовах Ресурсного центру підтримки студентів на базі Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка, що стане подальшим полем нашого наукового пошуку.

Список літератури

1. Гришко О. Супровід навчання студентів з особливими освітніми потребами у вищому навчальному закладі / О.Гришко, Л.Клевака // Витоки педагогічної майстерності. – Випуск 19. – Полтава, 2017. – 91 с. – ISSN 2075 – 146 X
2. Горкуша Є.В. Педагогічні особливості професійного становлення особистості студента з вадами зору в умовах інклюзивної освіти / Є.В.Горкуша // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. праць. – №8 (6). – К. : Університет «Україна», 2011. – С.30-38
3. Кобильченко В.В. Соціально–психологічні основи розвитку та корекції особистості підлітка в нормі і при патології зору [Текст] : монографія / В. В. Кобильченко. – К. : Освіта України, 2010. – 550 с. : рис., табл. – Бібліогр.: с. 460–494. – 500 прим. – ISBN 978–966–188–126–5
4. Кольченко К. Вища освіта в Україні: від інтеграції до інклюзії / К. Кольченко, Г. Нікуліна // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. праць. – №4 (6). – К. : Університет «Україна», 2007. – С.9
5. Мартинчук О. В. Стратегічні орієнтири удосконалення фахової підготовки вчителів–логопедів до професійної діяльності в умовах інклюзивного навчання [Електронний ресурс] / О. В. Мартинчук // Актуальні питання корекційної освіти (пед. науки) : зб. наук. пр. / МОН України, НПУ ун–т ім. М. П. Драгоманова ; Кам'янець–Поділ. нац. ун–т ім. Івана Огієнка. – Кам'янець–Подільський, – 2014. – Вип. 4. – С. 225–234. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko_2014_4_27/ – ISSN 978–966–1